

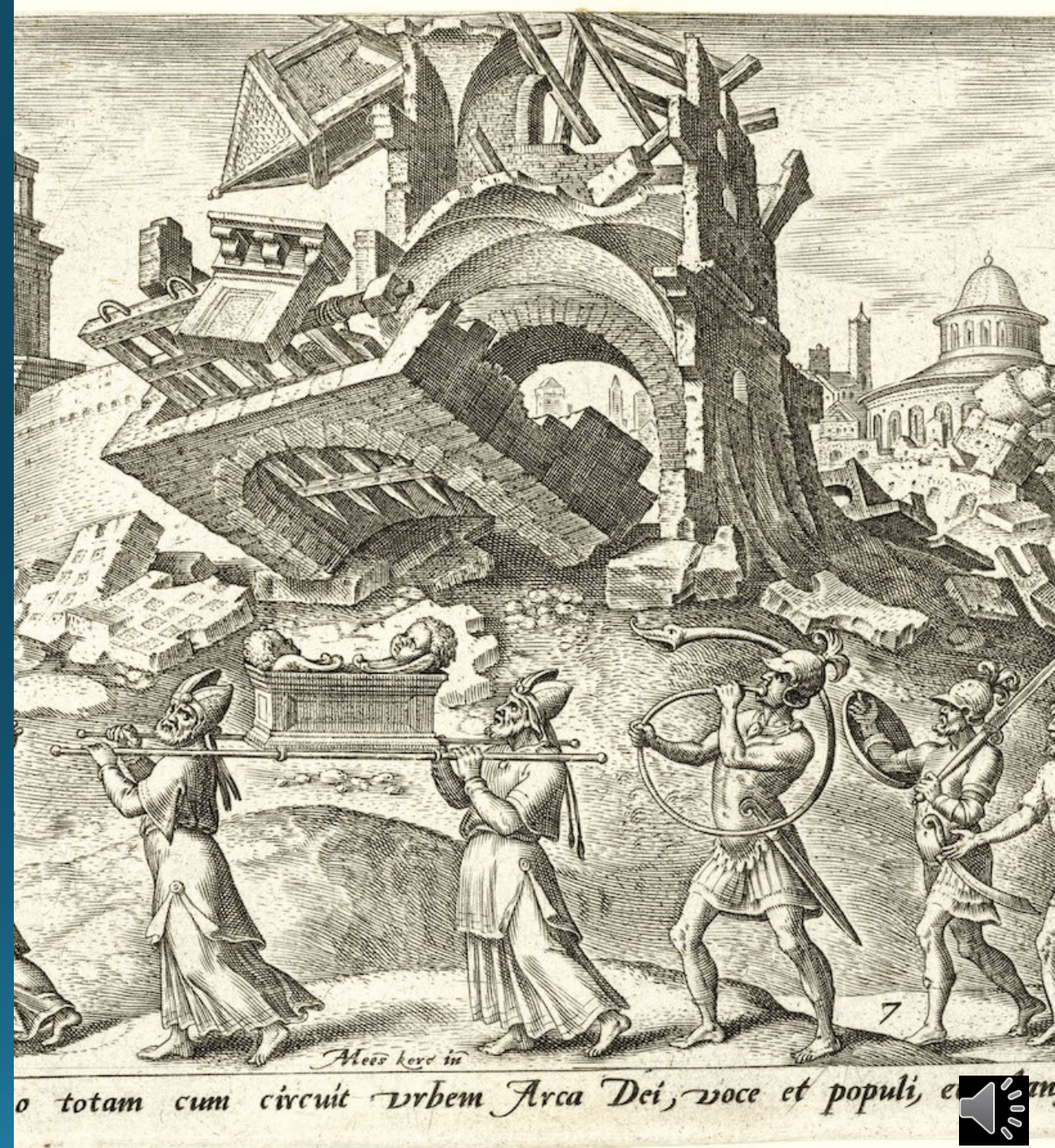
RLA07 Křesťanství II

Křesťanství ve světle osvícenství

– racionalistická kritika křesťanství, deismus, zjevení vs. přirozené
náboženství

Situácia po náboženských vojnách

- náboženstvo ako zdroj konfliktu
- únava konfesijnými spormi a kontroverziami
- implementácia vs. formálne prijatie konfesie
- emancipácia politického, spoločenského a intelektuálneho života
- apokalyptická perspektíva vs. pokrok

Situácia po náboženských vojnách

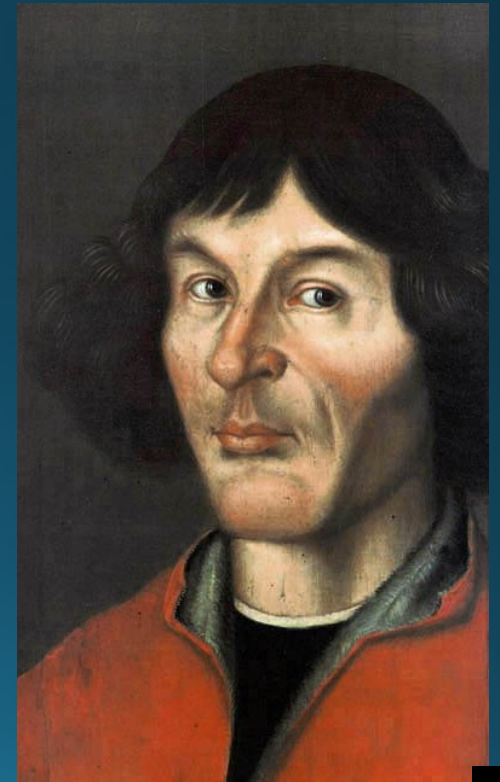
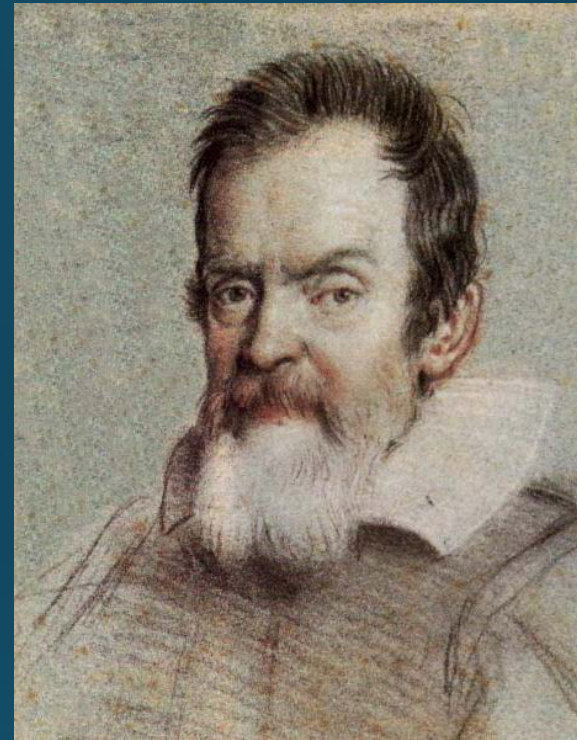
- rímsky katolicizmus: južná Európa, západné Stredomorie, Írsko, Rakúsko, Bavorsko, Poľsko, Litva
- protestantské denominácie: severná Európa a stredná severná Európa, Veľká Británia, severné Írsko, luterské Baltské more (Nemecko, Prusko, Škandinávia, Fínsko, Estónsko, Lotyšsko), Sliezske, juho-západné Nemecko, Švajčiarsko
- mimoeurópska expanzia: Stredná a Južná Amerika, Afrika (Mys dobrej nádeje, Kongo, Angola, Zambezi, Mozambik), Ázia (Goa, južná India, Šrí Lanka, Nepál, Tibet, Filipíny, Čína, Indočína, Indonézia, Japonsko)

Map 1 Confessional map of Europe c. 1700

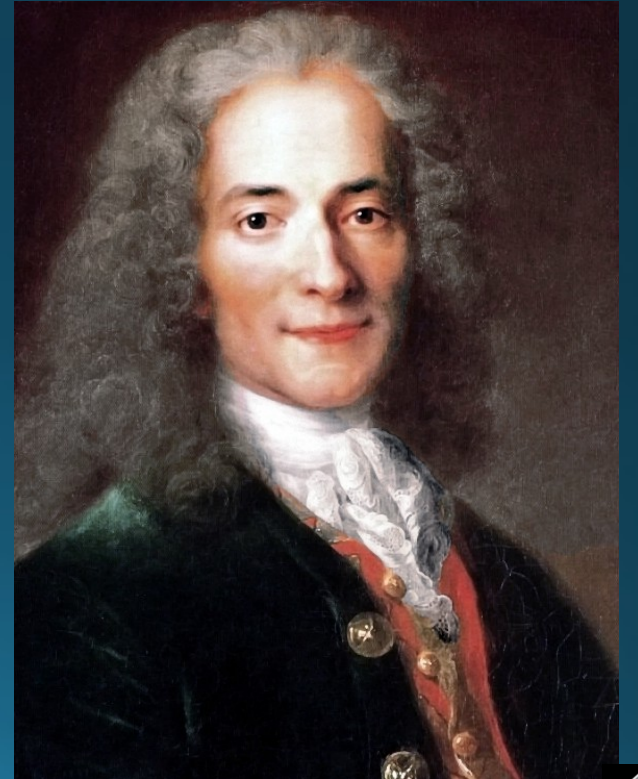
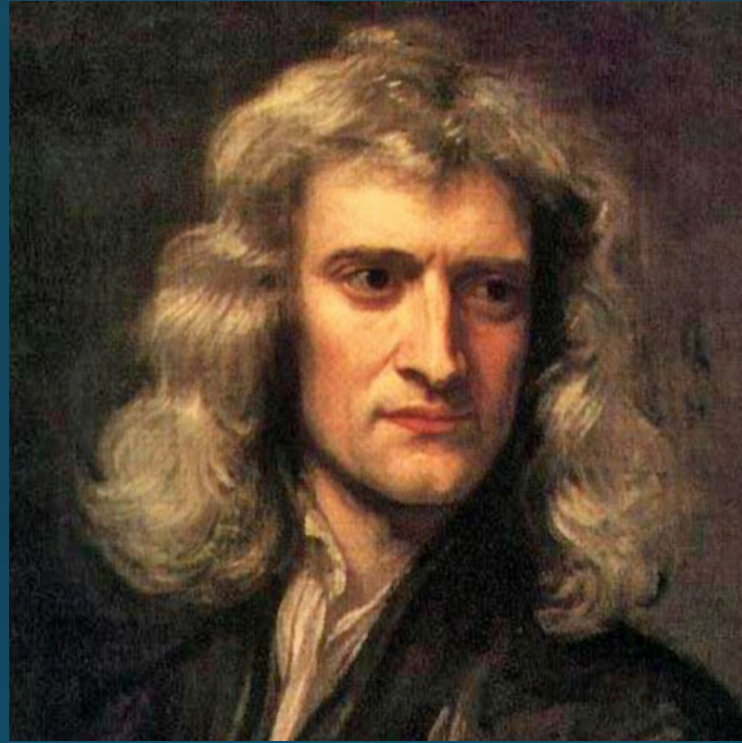
Osvietenstvo

- koniec 17. storočia
- pietizmus a osvietenstvo
- rozvoj vedy
  - astronómia
    - Kopernik 1473-1543, Kepler (1557-1630), Galilei (1564-1642),
  - ambivalencia, „akomodácia“
  - „racionálny“ Boh
- racionalizmus
- orientalizmus a kultúrny relativizmus
- prekonanie náboženského partikularizmu

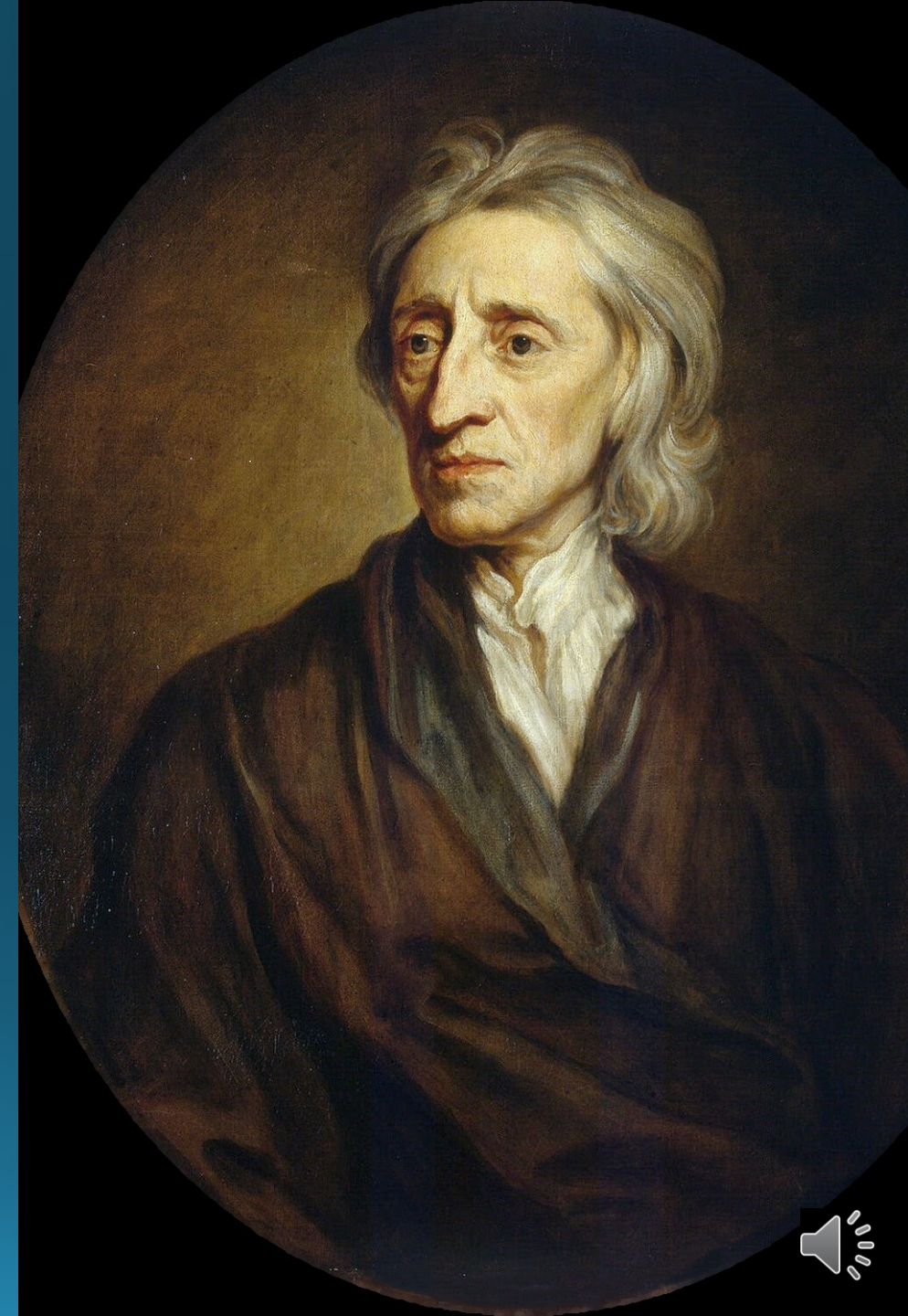
Osvietenstvo

- Isaac Newton
- Herbert z Cherbury, T. Hobbes, A. Collins, J. Tolland, M. Tindal, C. Shaftesbury, J. Locke, D. Hume
- F. M. A. Voltaire, J. J. Rousseau, D. Diderot, encyklopedisti
- Ch. Wolff, G. W. Leibniz, G. E. Lessing, J. G. Herder, I. Kant
- T. Jefferson, J. Madison, H. Wadsworth Longfellow, R. W. Emerson, W. Whitman

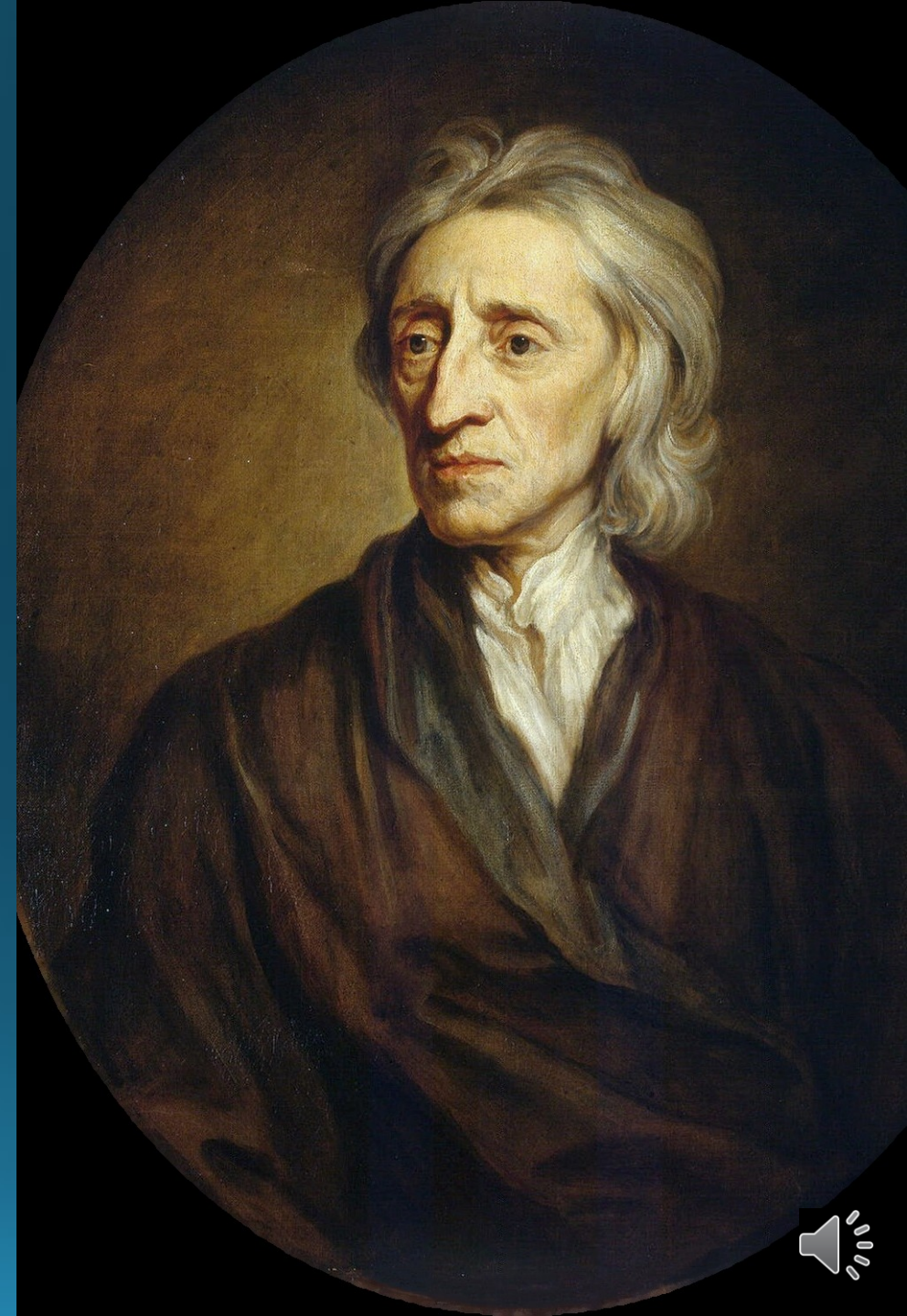
Osvietenstvo – 1. prúd

- Boh a jeho stvorenie – príroda a jej zákony
- Isaac Newton (1643 – 1727)
- kresťanská viera je racionálna
- rozum potvrdzuje existenciu Boha
- kresťanstvo ako prirodzené náboženstvo
- harmónia Zjavenia a rozumu
- Edward Herbert z Cherbury (1581–1648)
- John Locke (1632 – 1704)
  - „*The Reasonableness of Christianity, as Delivered in the Scriptures*“ (1695)

Osvietenstvo – 1. prúd

- náboženská tolerancia
- odmietnutie exkluzívneho prístupu k pravde
- John Locke (1632 – 1704)
  - „*Letters of Tolerance*“
- Gotthold Ephraim Lessing (1729 – 81)
  - „*Nathan der Weise*“ (1779)

Osvietenstvo – 2. prúd

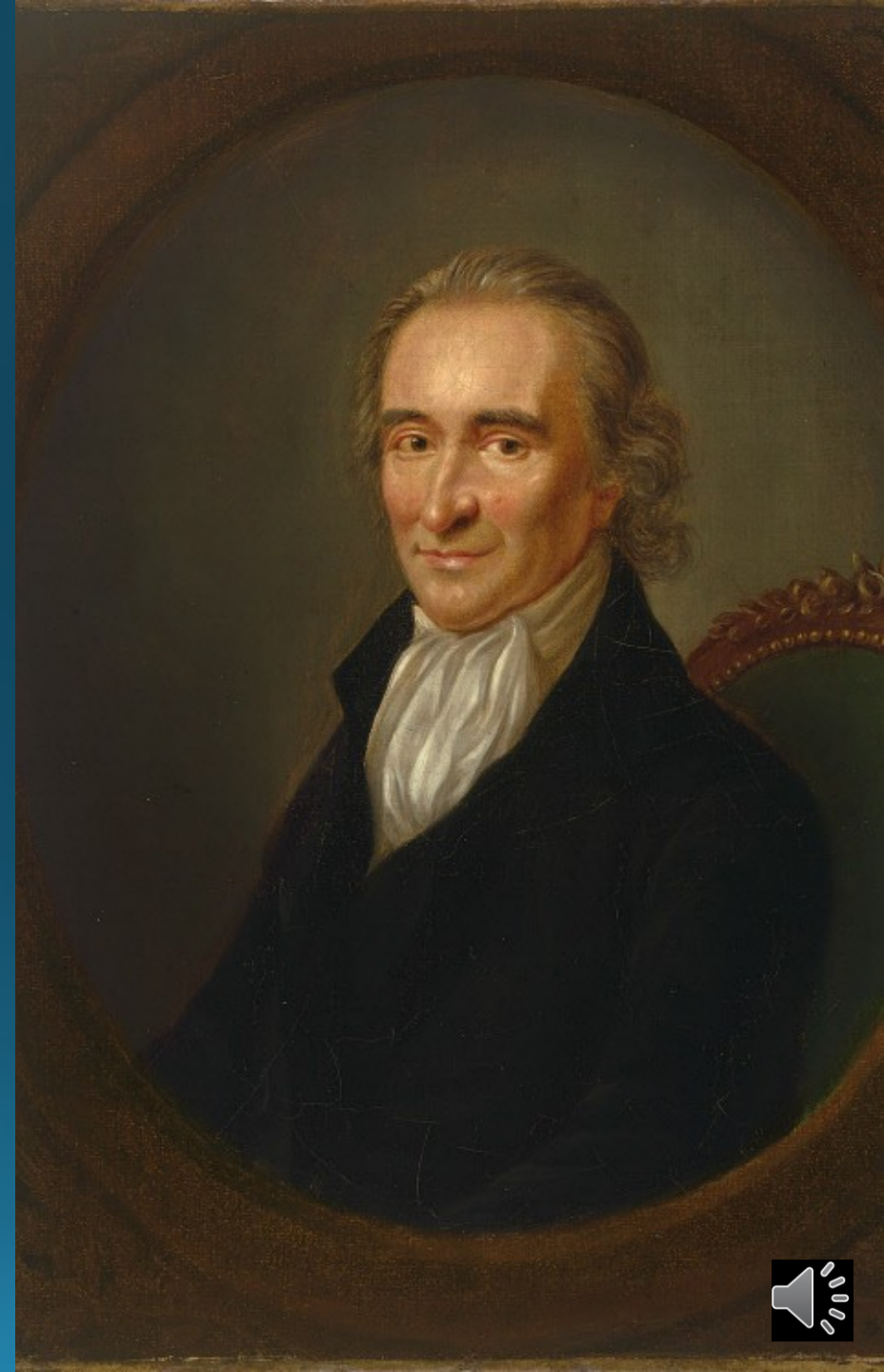
- kresťanstvo je racionálne
- poznanie Boha rozumom bez potreby Zjavenia
- John Toland (1670 – 1722)
  - „*Christianity not Mysterious*“ (1696)
- Matthew Tindal (1657 – 1733)
  - „*Christianity as Old as the Creation*“ (1730)
  - „biblia“ deizmu

Osvietenstvo – 3. prúd

- rozum posudzuje zjavenie
- odmietnutie iracionálnych povier a ritualizmu
- Thomas Paine (1736 – 1809)
  - „*Common Sense*“
  - „*The Age of Reason*“ (1794 – 1807)
- Christian Wolff
  - „*Vern. Ged. von Gott, der Welt und der Seele des Menschen, auch allen Dingen überhaupt*“ (1719)

Osvietenská kritika náboženstva

- trinitárna teológia
- osoba Ježiša
- zjavenosť Biblie
- kritika tradície

Osvietenský absolutizmus

- febronianizmus
  - Johann Nikolaus von Hontheim (1701-90)
- Frederick II. Veľký (1740-86), Karol III. (1759-88)
- jozefinizmus
  - Jozef II. (r. 1780–90)
  - nezávislosť rakúskej katolíckej cirkvi na Ríme
  - redukcia kláštorov
  - reforma kléru
  - zjednodušenie bohoslužby v prospech racionálno-etickej zbožnosti
  - tolerančný patent (1781)
  - 1794 – „Auctorem Fidei“

Osvietenstvo, náboženstvo a revolúcie

- geopolitická dominancia mocností
- útok osvietencov na „zastaralé“ politické inštitúcie
- formovanie modernity
- osvietenské centrá (Ženeva, Edinburgh)
- náboženské prebudenia
- jansenizmus

Veľká francúzska revolúcia

- **cirkev pred revolúciou a jej oslabovanie**
  - spisy osvietencov
  - obmedzovanie práv a privilégií kléru
  - jansenizmus X jezuiti
  - biskupi X curés
- **Obdobie vlády francúzskeho národného zhromaždenia (1789–92)**
  - 14. 7. 1789 dobytie Bastily
  - 4. 8. 1789 augustové dekréty
  - 26. 8. 1789 Deklarácia práv občana a človeka
  - 12. 7. 1790 Občianska ústava duchovenstva
  - 1791 Aliancia Pia VI. (1775-99)
  - otázka protináboženskosti
- „štátna“/“konštitučná“ cirkev – „vzdoro“cirkev – antináboženská platforma

LA MAISON, DANS NOTRE-DAME DE PARIS, LE 10

D'après le tableau de M. Ch. L. Muller, dix-neuvième siècle.

Veľká francúzska revolúcia

- **Obdobie republiky (1792-95)**
  - 21. 6. 1791 zatknutie Ľudovíta XVI.
  - 10. 8. 1792 útok na kráľovský palác, prevrat
  - 20. 9. 1792 bitka pri Valmy
- **Vláda teroru (1793-4)**
  - 21. 1. 1793 poprava Ľudovíta XVI
  - **1. vlna dechristianizácie (1793-94)**
    - cirkev ako súčasť ancien regime, náboženstvo ako povera
    - občianske náboženstvo
  - 1793 korunovácia Bohyne Rozumu

LA RAISON, DANS NOTRE-DAME DE PARIS, LE 10
D'après le tableau de M. Ch. L. Muller, dix-neuvième siècle.

Veľká francúzska revolúcia

- **Vláda direktória (1795-1799)**
  - 1796 vyhnanie Pia VI. (1775 – 1799) z Ríma
  - **2. vlna dechristianizácie (1797 – 1801)**
  - 9. 11. 1799 zvrhnutie Direktória
- **Napoleon Bonaparte (1799-1815)**
  - 1801 F. konkordát, **Ercole Consalvi (1757–1824)**
  - 1802 organické články
  - 1804 korunovácia Píom VII. (1800 – 1823)
  - 1808 vstup francúzskych vojsk do Ríma a zadržanie pápeža v Kvirinálskom paláci
  - 1809 imperiálny dekrét rušiaci pápežskú suverenitu
  - 1814 kolaps napoleonovského režimu a Ľudovít XVIII.

LA MAISON, DANS NOTRE-DAME DE PARIS, LE 10

D'après le tableau de M. Ch. L. Muller, dix-neuvième siècle.

